

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Tarih : 19 Haziran 2017
Sayı : 11282

150-0

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Başbakan Binali YILDIRIM tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Günümüzde artık dijital teknolojiler ile tetiklenen 4'üncü Sanayi devriminin yani "Sanayi 4.0" ın başladığı küresel bir ekonominin içindeyiz. Türkiye'de ise en büyük 500 sanayi şirketinin 2016 yılında bir yıldaki toplam üretiminin %76.7'si düşük teknoloji, %19,5'i orta teknoloji, %3,7'si ileri teknoloji kapsamındadır. Ak Parti iktidarının 15 yılda, 420 milyar dolara çıkardığı dış borca, 80 milyar dolar elde ettiği özelleştirme gelirine rağmen; yüksek teknolojili sanayi üretimi yapılamadığı gibi, üretime dayalı, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı da gerçekleştiremediği açıkça ortadadır. Ak Parti, maalesef yanlış ekonomi politikaları ile ülke kaynaklarını heba etmiştir.

Bugün itibarıyla 15 yıldır çözülemeyen bir çok sorunu olan ülkemizde ise en önemli sorunların başında işsizlik gelmektedir. Maalesef Ak parti iktidarında tam bir ekonomik çöküş ve iflas yaşayan Zonguldak'ın da, bugün itibarıyla en önemli sorunu ekonomik iflas ve işsizliktir.

Kalıcı ve istikrarlı bir ekonomik ve sosyal gelişimin sağlanması, işsizliğin çözülmesi ancak orta-uzun vadede alınacak geniş kapsamlı önlemler ve makro ekonomik politikalar ile mümkündür. Bir ülkenin kalkınması, ekonomisinin büyümesi, rekabet gücü ve katma değeri yüksek ürünler üreten ekonomiler içinde yer alabilmesi için aslolan, makro ekonomi politikalarının ve ekonominin kendi iç dinamiklerinin olağan uygulamaları ile mümkündür. Ancak bu olağan uygulamaların istisnası olarak, yatırım teşvik uygulamalarıyla da bu hedeflere ulaşılmaya çalışılmaktadır. Yani teşvik uygulamaları, genel ekonomi politikalarının bir parçasını oluşturmaktadır.

Türkiye'de yatırım ve ihracatın devlet tarafından resmen teşviki 1962 yılında başlamıştır.1980 yılından sonra özel sektörün gelişmesiyle düzenli olarak verilen yatırım teşvikler ise hedeflerine ulaşamamıştır. Ak parti iktidarının da bu güne kadar süslü ve sihirli sözler ile açıkladığı yatırım teşvik paketlerinin, uygulamadaki etkisi çok sınırlı olmuş ve hedeflerine ulaşamamıştır.

Yatırım teşvik; devletin, yatırımları arttırmak amacıyla, yatırımcıya sunduğu desteklere denir. Cari açığın azaltılması amacıyla ithalat bağımlılığı yüksek olan aramalı ve ürünlerin üretiminin artırılması, teknolojik dönüşümü sağlayacak yüksek ve orta-yüksek teknoloji içeren yatırımların desteklenmesi, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılması, destek unsurlarının etkinliğinin artırılması, işsizliğin azaltılması gibi amaçlarla, bölgesel ve sektörel teşvikler verilmektedir.

Son olarak, 19.06.2012 tarihli resmi gazetede yayınlanan 2012-3305 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar" ile yatırım teşvik düzenlenmiştir. Bu karar gereği iller, Kalkınma Bakanlığı SEGE 2011 raporu esas alınarak 6 bölgeye ayrılmıştır. Buna göre; yatırım teşvik uygulamalarındaki bölgeler ve bu bölgeler içinde yer alan iller, bölgesel desteklerden faydalanabilecek sektörler, büyük ölçekli yatırımlar ile teşvik kapsamında olmayacak yatırımlar ile teşviki belli şartlara bağlı yatırım konuları hakkında düzenlemeler yapılmıştır. Bu teşvikler, önceliği olan bölgelerde, yatırımın türüne göre verilen çeşitli destek, indirim ya da muafiyetleri kapsamaktadır. 6 Bölgeye ayrılan teşvik sisteminde, KDV İstisnası, Gümrük Vergisi Muafiyeti, Vergi indirimi, Sigorta primi işveren hissesi desteği, Gelir Vergisi, Stopajı Desteği, Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği, Faiz Desteği, Yatırım Yeri Tahsisi, KDV İadesi destek unsurları uygulanmaktadır. Yine bu sistemde, Genel Teşvik uygulamaları, Büyük Ölçekli Yatırımlar, Stratejik Yatırımlar, Öncelikli Yatırımlar, Bölgesel Teşvik Uygulamaları olmak üzere 5 ana başlık uygulanmaktadır.

Bu düzenleme, Kalkınma Bakanlığı/Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 2011 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Raporu'na göre yapılmıştır. SEGE 2011 raporunda, demografik göstergelerden istihdama, eğitimden sağlığa, mali göstergelerden yenilikçi kapasite göstergelerine kadar 61 değişken üzerinden değerlendirme yapılmış ve buna göre Türkiye genelinde 6 bölge oluşturulmuştur. 6'ncı bölge yatırım teşviklerinde en fazla desteklenmesi öngörülen bölge olup, bölge sıralaması düştükçe destek oranı da düşmektedir. Bakanlar Kurulu'nun bu kararından sonra da teşvik paketleri yayınlanmışsa da, illerin dahil olduğu bölgeler değiştirilmemiştir. Ancak SEGE 2011 raporunda temel alınan ve kentlerin gelişmişlik ve yatırım yapılabilirlik kriterlerini belirleyen değişkenler dinamiktir. Yani yıldan yıla, hatta aydan aya bile değişiklik göstermektedir. İşsizliğin yüksek olduğu, sektörlerin daraldığı, ekonomideki dalgalanmaların yoğun olduğu bizim gibi ülkelerde, yatırım ve teşvikleri 6 yıl önce hazırlanmış bir rapor üzerinden yapmak, sağlıklı ve doğru sonuçları doğurmamaktadır.

SEGE'nin 2011 sıralamasında 29'ncu sırada yer alan Zonguldak, 3'üncü bölgede değerlendirilmiş olup, teşvik sisteminden bu bölge kapsamında yararlanmaktadır. Ancak, Ak parti iktidarının, süslü, sihirli sözlerle tarihin en iddialı teşviklerini açıklamasına rağmen SEGE 2011 kriter alınarak hazırlanan yatırım teşvik paketi, Zonguldak'ta ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlayacak, üretimi destekleyip arttıracak, işsizliği çözecek bir etkiyi sağlamamıştır.

Zonguldak'ın SEGE 2011 raporundaki verilere göre yatırım teşvikte 3'üncü derecede kalmasının en önemli sebebi; TTK ve Türkiye'nin tek yassı sac üreten entegre tesisi olan Erdemir'den elde edilen gelirler ve ücretler ile bu kurumların kapsamında bulunan vakıf mevduatlarının (Erdemir Vakfı ve Amele Birliği) il genelinde mevduat hacmini yüksek tutmasıdır. Oysa bu iki kurumun verilerini ilimizden çıkardığınızda, Zonguldak belki de 6. Bölgeye düşecektir.

2002 yılından bu güne kadar, kötüye giden ekonomisi nedeni ile Zonguldak sürekli göç vermekte, genç nüfus işsizlik nedeni ile kenti terk etmektedir. Bir zamanlar tüm Türkiye'den göç alan ve Türkiye'nin Almanya'sı kabul edilen Zonguldak büyük oranda göç vermekte, İstanbul'da, Bursa'da, Tekirdağ'da Zonguldaklılar mahalleri oluşmaktadır.

2002'de 627 bin olan nüfus, 2010'da 612 bine, 2016 yılında ise 597 bine düşmüştür. Ortalama göç hızı % -9.5 civarındadır. Resmi kayıtlara göre; işsizlik bugün Zonguldak'ta 23 bin 252 olarak görünse de, gerçek rakam bunun çok üzerindedir.

14.500 norm kadrosu bulunan Türkiye Taş Kömürü Kurumu'nun üretim işçi açıklarının giderilmemesi sonucu bugün itibarıyla işçi sayısının 7 binlere düşmesi, 2011 yılında yaklaşık 6 bin işçinin çalıştığı rödevanslı sahalarda üretim yapan özel sektör şirketlerinin kapanma noktasına gelmesi sonucu bugün itibarıyla 1.000 kişinin çalışıyor olması, Erdemir'in özelleştirilmesi sonucu, Erdemir'de çalışan sayısının azalması, KDZ. Ereğli'deki 2008 yılında yan sanayisi ile 7.000 kişinin çalıştığı tersanelerde bugün itibarıyla 250 kişinin çalışması, SEKA'nın özelleştirilmesi, Filyos Vadi Projesi'nin gerçekleştirilememesi, il genelinde tarım ve hayvancılığın bitme noktasına gelmesi, 15 yılda üretim ve istihdam yaratan sanayi kuruluşlarının açılmaması ve yatırım teşviklerin amacına ulaşmaması Zonguldak ekonomisini çökertmiştir. Ekonomik çöküşün sonucu olarak da, il genelinde emekli sayısı, çalışan sayısını geçmiştir. Bu sebeplerle de bir zamanlar emeğin başkenti olan Zonguldak, emeklinin başkentine dönüşmüştür.

Bir amacı da bölgesel eşitsizlikleri gidermek olan teşvik paketleri; 3'üncü Bölgede bulunan Zonguldak'ta amacına ulaşmadığı gibi, komşu il olan Düzce'nin 4'üncü bölgede yer alması nedeni ile Batı Karadeniz'de daha büyük bir ekonomik eşitsizliğe yol açmıştır ve Zonguldak'ın yatırım cazibesini düşürmüştür. 4. Bölgede yer alan Düzce yatırımcılara daha cazip gelmiş ve yatırımcılar Düzce'ye çok daha fazla yatırım yapmışlardır. Sanayi ve hizmet sektöründe yoğunluk gösteren teşvik yatırımları, Zonguldak'ta çok düşük düzeyde kalmıştır. Bu da zaten kötü olan Zonguldak ekonomisini, iflasa sürükleyen sebeplerden birisi olmuştur.

Bütün bu durumlar açıkça göstermektedir ki şimdiye kadar Zonguldak özelinde yapılan yatırım teşvikleri ile amaçlanan hedefler maalesef sağlanamamıştır.

Özetle, 6 yıl önce hazırlanan SEGE 2011 raporuna göre belirlenen Zonguldak'ın 3. derece teşvik kapsamına alınan illerden olması, gerçek durumu yansıtmamaktadır. Teşvik sistemine dayanak oluşturan SEGE 2011 parametreleri yeniden gözden geçirilerek, değiştirilmeli, bu parametrelerin ekonomik yönü olanlar ön plana çıkarılmalı ve Zonguldak hiç değilse komşu illeri olan Düzce ve Bartın gibi 4'üncü derece düzeyine çıkarılmalıdır.

Zonguldak Sanayicisi ve esnafının da, Zonguldak'ın Yatırım Teşvik Derecesinin artırılması ve sektörel teşviklerin hem derecesinin artırılması, hem de kapsamının genişletilmesi konusunda büyük beklentisi vardır.

Bu nedenle, SEGE 2011 raporuna esas teşkil eden sosyo-ekonomik göstergelerin değiştirilmesi ve en fazla 2 yılda bir güncellenmesi ile illerin yatırım teşvik dereceleri de buna göre değiştirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede;

- 1)2002-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere Zonguldak'a verilen teşvik belgesi sayısı kaçtır?
- 2) 2002-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere Zonguldak'ta hangi sektöre, ne kadar teşvik belgesi verilmiştir?
- 3) Bu belgelerin kaçı sabit yatırımda kullanılmıştır? Bu yatırımların tutarı nedir?
- 4) 2002-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere Zonguldak'taki yatırım teşviklere bağlı olarak yapılan yatırımların istihdama etkisi nedir? Bu yatırımlarda kaç kişi istihdam edilmektedir?
- 5) Yatırım teşvik belgelerinden kaçı iptal edilmiştir? İptal sebepleri nelerdir?
- 6) İlgili Bakanlıklara göre Zonguldak yatırım teşviklerden yeterince yararlanmış mıdır? Yararlanamadı ise bu duruma çözüm üretilmesi düşünülmekte midir?
- 7) SEGE 2011'de kriter olarak kabul edilen parametrelerin tamamı 6 yılda Zonguldak açısından büyük oranda negatif değişikliğe uğramıştır. Bu nedenle Zonguldak'ın teşvik bölgesinin değiştirilmesi ve 3'ten 4'e çıkarılması düşünülmekte midir? Düşünüyor ise derece artırımı ne zaman yapılacaktır?
- 8) Zonguldak için sektörel teşvik derecesinin artırılması ve sektörel teşviklerin kapsamının genişletilmesi düşünülmekte midir? Düşünüyor ise derece artırımı ve kapsam genişletilmesi ne zaman yapılacaktır?
- 9) Yüksek Teknolojik ürünlerin yani "sanayi 4.0" ürünlerinin Zonguldak'ta üretilmesi için bir yatırım teşvik çalışması yapılmakta mıdır?

10) Demir-elik ve kömür Zonguldak açısından üretim yapılacak dolayısıyla istihdama, ekonomiye katkı sunabilecek alanlardır. Oysa yatırım teşvik ile ilgili Bakanlar Kurulu kararında bu iki sektöre ilişkin ciddi sınırlamalar vardır. Yatırım teşvik desteklerinde bu sektörlere ilişkin tüm sınırlandırmaların kaldırılması düşünülmekte midir?

11) 2002-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere 4. Derecede bulunan Düzce'ye verilen teşvik belgesi sayısı kaçtır?

12) 2002-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere Düzce'de hangi sektöre ne kadar teşvik belgesi verilmiştir?

13) Bu belgelerin kaçı sabit yatırımda kullanılmıştır? Bu yatırımların tutarı nedir?

14) 2002-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere Düzce'deki yatırım teşviklere bağlı olarak yapılan yatırımların istihdama etkisi nedir? Bu yatırımlarda kaç kişi istihdam edilmektedir?

15) Yatırım teşvik belgelerinden kaçı, hangi sebeple iptal edilmiştir?

16) 2012-2017 yılları arasında, yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere 3'üncü bölgeye verilen teşvik belgesi sayısı kaçtır?

17) 2012-2017 yılları arasında yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere 3'nc bölgede, hangi sektöre ne kadar teşvik belgesi verilmiştir?